

'Nederlandse wetenschap met de rug naar Europa'

Gastbijdrage

[Achtergrond](#) - 5 maart 2013 - Auteur: Jurriaan Fransman

Nederlandse studenten kiezen niet alleen vanwege de taal te weinig voor een studie in Duitsland. De uitwisseling wordt ook bemoeilijkt doordat de Duitse wetenschapscultuur zeer van die van Nederland verschilt. Dat zou Nederland zich beter moeten realiseren, betoogt Jurriaan Fransman.

Het is een mooi initiatief en lofwaardig streven om meer Nederlandse studenten voor een studie in Duitsland te interesseren. Tegenover 25.000 Duitse studenten die in Nederland studeren, staan een schamele 1.500 Nederlanders die voor een studie in Duitsland kiezen. Daarvan heeft overigens de helft de middelbare school ook al in Duitsland gevolgd.

Gebrek aan interesse

Volgens Ulrich Grothus, vice-voorzitter van de Deutsche Akademische Austausch Dienst (DAAD) komt dat onder meer door “gebrek aan interesse voor cultuur van een buurland”, maar ook “omdat de taal een barrière vormt en studies en diploma’s vaak niet op elkaar aansluiten.” Door de BaMa structuur is het een kwestie van tijd dat dit laatste probleem wordt opgelost. Het taalprobleem is een groter probleem, maar er is ook een cultuurprobleem.

Uit het [Belevingsonderzoek Duits](#) (2011) bleek dat slechts 36 procent van de middelbare scholieren ‘Duitsland een redelijk interessant land vindt’ en dat maar liefst 60 procent ‘de taal niet mooi vindt.’ Aan de andere kant is er een grote vraag vanuit het bedrijfsleven naar mensen die goed Duits spreken; het is en blijft immers onze belangrijkste handelspartner.

Lingua franca

Maar er is nog iets anders aan de hand. In de Angelsaksische wereld concurreren universiteiten met elkaar in een *rat race*, waarbij het aantal artikelen gepubliceerd in *peer reviewed journals* bepalend is voor de ranking van de universiteit/faculteit/afdeling. Dat betekent dat de lingua franca Engels is.

Ik heb nu een dertigjarige ervaring als docent in het HBO en wetenschappelijk

onderwijs, de laatste jaren als docent Communicatie- en Media-Ethiek. Boeken worden eigenlijk niet meer gebruikt. Alle literatuur is Engelstalig en moet gepubliceerd zijn in *peer reviewed journals*.

Niet voor het tentamen

Een wetenschappelijk Duits artikel of een krantenartikel uit bijvoorbeeld Die Zeit, de Süddeutsche Zeitung of de Frankfurter Allgemeine Zeitung mag ik van het management niet gebruiken. Als ik dat toch op de literatuurlijst zet, mag dat alleen als 'aanbevolen literatuur' en zijn die artikelen - om het op zijn Duits te zeggen - niet *prüfungsrelevant*. Tellen dus niet mee voor het tentamen.

Aan de andere kant stellen slechts enkele Duitse universiteiten het publiceren in het Engels verplicht. Ook wordt in het Duitse wetenschappelijk onderwijs nog veel gebruik gemaakt van degelijke studieboeken.

Er zijn grote verschillen per vakgebied, maar Nederlandse studenten worden in feite opgevoed met de rug naar Europa en geleerd zich te richten op de Angelsaksische wereld. De daardoor ontstane houding ten opzichte van Duitsland geldt a fortiori ook voor Frankrijk en Spaanstalige landen. Behalve natuurlijk bij specifieke richtingen als Duitslandstudies, Europese studies of Zuid-Amerikastudies.

Verademing

Mijn ervaring met Duitse studenten is dat zij het als een verademing ervaren in aanraking te komen, soms voor het eerst, met Engelstalige literatuur en niet alleen degelijke Duitse studieboeken te hoeven leren. Waar Nederland is in het universitair onderwijs is doorgeschoten naar een Angelsaksische cultuur, heeft Duitsland nog een slag te maken als het gaat om het gebruiken van diezelfde Engelstalige artikelen.

Waarom Duitse studenten het in Nederland zo goed doen, is eenvoudig te verklaren: in de eerste plaats leren zij snel Nederlands. Daarnaast gaat het bestuderen van Engelstalige literatuur hen net zo goed af als hun Nederlandse collega's.

Dat Duitsland in de wetenschappelijke Angelsaksische ranking minder meetelt, zegt niets over de kwaliteit van onderzoek, maar wel dat veel alleen in het Duits wordt gepubliceerd. Het eigen taalgebied is kennelijk zo groot, dat dit vooralsnog als voldoende wordt ervaren.

Grensoverschrijdende inzichten

In de exacte wetenschappen wordt de kloof tussen de Duitse en de Nederlandse

wetenschappelijke cultuur het hardst gedicht. Van beide kanten. De economische en sociale wetenschap en de humanoria zijn veel meer cultuurgebonden, terwijl voor de huidige grote problemen juist grensoverschrijdende inzichten nodig zijn.

Met alleen een voorlichtingspunt kom je er niet; daarvoor zijn de cultuurverschillen te groot. Duitsland zal minder naar binnen gekeerd moeten worden. Voor Nederland geldt de opdracht de degelijkheid van de Duitse wetenschap te verbinden met de in Nederland dominante Angelsaksische oriëntatie.

Jurriaan Fransman is docent Communicatie- en Media Ethiek en trainer/adviseur op het gebied van integriteit.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/61/nederlandse-wetenschap-met-de-rug-naar-europa>